

ELOFIZETES.

HELYBEN ES VEDEGEN

Egy évre ... 40 kor
Fél évre ... 24 kor.
Egy negyed évre 12 kor.
Egy óra ... 4 kor.

Nyilttári közlemények
mórállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vassalakt polatájában.

TELEFON-SZÁM: 37.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

Köszef főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1918.

Főszerkesztő:
Staubert József.

Péntek, október 18.

Békés átalakulást!

A képviselőház mai ülésén Tisza István gróf minden szépitgetés nélkül kijelentette, amit sajnós, már mindannyian éreztünk, hogy a — háborút elvesztettük! E kijelentésnek azonban volt egy másik poénja is: a háborút elvesztettük ugyan, de *leverve nem vagyunk*. S ezt a békétárgyalások megkezdésekor figyelembe kell vennie annak, aki velünk a tárgyalás zold asztalához leül. Hiszen ha mi már győzelemre nem is számíthatunk, annak kicsikarását nehezé tudnók tenni ellenségeinknek.

A háboru nagy emóciókat, eltolódásokat és megrázkódtatásokat okoz akkor is, ha győzelmesen fejezik be, mennyivel inkább, ha azt elvesztettük. Tisza István gróf megállapítása azonban nem jelenti az ország eleven életének elapadását, mert a nemzet örök és elpusztíthatatlan; és amint a történelem is bizonyítja: a természet olyannak alkotta, hogy önmagából ujja ébredjen. Itt van a kis Bulgária példája, a mely a nagy Balkán-háboru után talpra tudott állani. tudjuk, hogy Franciaországot milyen nagy veszteség érte 1870-71-ben s mégis rövid idő alatt kitudta heverni borzalmas veszteségeit. Az igazi nagy gazdasági fellendülés a háboru előtti izzó fullasztó légkörben nem is tudott megindulni, de most a háboru után Magyarországra nagy gazdasági virágzásnak kell következnie, tekintet nélkül arra, hogy megnyertük, vagy elvesztettük a háborút. Az ország határai épek, végzetes dulas nem zavarta a nemzet életét, az anyagi terhet pedig Magyar ország zsiros földje megrázkódtatás nélkül ki fogja fizetni.

Kétségtelenül kritikus esztendők lesznek a háboru befejezése után következő idők. Amig megtörténik az átmenet a háborus állapotból a békés berendezkedésre. Magyarországon s továbbá a szomszédos Ausztriában évszázadokra szóló nagy átalakulások mennek végbe. Egész belső berendezkedésünk új alakulatot nyer. Új helyzetekhez, új fogalmakhoz kell hozzászoknunk. Egy nagy politikai és társadalmi újjászülés következik reánk.

Erre a gyors átalakulásra elrettentő példa előttünk Oroszország! Ott a cári deszpotizmus alatt évszázadokon át szenvedő nép dobta le láncait magáról és ezt a társadalmi rend és béke teljes felhorításával vitte végbe. Ezzel szemben a mi népszabadságunk már megszületett az 1848-adi szabadságharc idején. S mindaz, ami most történik: csupán demokratikus irányban való fejlesztése a népjogoknak, valamint Magyarország önállóságának kiépítése. Ennek véghezviteléhez nem kell sem anarchia, sem forradalom. A magyar néplelektől idegen is az anarchia. A magyar nép ahhoz a földhöz, amelyet művel, már generációkon át odanőtt, nem úgy, mint az orosz muzsik, melynek megművelt földje sohasem volt az övé.

Meg vagyunk győződve, hogy ezt a nagy

ránk következő átalakulást a közbéke és a közrend megzavarása nélkül tudjuk majd végrehajtani. Arra kell azonban törekednünk, hogy a nemzet további sorsát olyan férfiak irányítsák, akiket nem vezet az egyéni érvényesülés vágya, akiknek regenerátori munkáját nem irányítja hátsó gondolat, akiknek nem az a céljuk, hogy a váratlanul bekövetkezett események zavarosában nagy halászáti üzleteket rendezzenek. A munkás tömegek pedig, melyek nek már van szavuk az ország és maguk sorsának intézésében, ismerik jól, kik az ő hivatott

vezetők s bizonyára lesz annyi erejük, hogy távoldartsák mindazokat, akik most a kínálkozó konjunktura felhasználásával — anélkül, hogy közkatonák lettek volna — vezérek akarnak lenni.

Azokat az apró embereket pedig, akik a maguk hiúságáért és érvényesülési céljaikért feláldoznak a közbékét és a közrendet, akik a kávéházakban és sajtójukban a maguk érvényesülésének véres kardját hordozzák körül: intezze el a józls és az egészséges közhangulat érdemük és sulyuk szerint.

Megjelent a császári manifesztum.

(Ausztria szövetséges négy állama. — Az új alakulás Magyarország integritását nem érinti.)

Bécsből jelentik: A hivatalos Wiener Zeitung ma este megjelent külön kiadása a következő császári manifesztumot közli:

Hűséges osztrák népeimhez! Amióta a trónra léptem, szünetlenül arra törekedtem, hogy valamennyi népemnek kivívjam a kívánt békét és hogy az osztrák népnek megmutassam azt az utat, amelyen egyéniségének erejét minden akadálytól és surlódástól mentesen áldásos módon kifejtheti és szellemi és gazdasági feladatait eredményesen teljesítheti. A világháboru iszonyatos küzdelme megdöntölte eddig a béke munkáját. A hűség és hűség, az inség és a nélkülözések áldozatkész elviseleése diadalmasan védelmezték a hazát e sulyos időben. A tisztességes béke Isten segítségével már küszöbön van. Most tehát haladéktalanul meg kell kezdeni a haza újjáépítését, természetes, megbízható alapokon. Az osztrák népek erre irányuló kívánságait gondosan összhangzásba kell hozni egymással s azután teljesíteni kell. Elhatározom, hogy ezt a munkát népeim szabad közreműködésével azoknak az alapelveknek szellemében végzem el, amelyeket a szövetséges uralkodó békejavaslatában magáévá tett. Ausztria népeinek akaratához képest szövetségi államid alakul át, amelyben minden néptörzs saját külön állami közösséget alakít letelepülési területén. Ausztria lengyel területeinek a lengyel állammal való egyesítése ezt semmiképpen sem érinti. Trieszt város és területe népének kívánságához képest különleges álláshoz jut.

Ez az új alakulás, amelylyel a magyar szent korona országainak integritását semmi tekintetben sem érinti, minden nemzeti különállamnak biztosítja önállóságát. De eredményesen fogja védeni a közös érdekeket is és mindenütt érvényesülni fog, ahol a közösség az egyes államoknak életszükségletük. Különösen ajánlatos lesz valamennyi erőnek az egyesítése azon nagy feladatoknak az eredményes megoldásánál, amelyek a háboru visszahatásait amig ez az átalakulás a törvényes uton végbe-

megy, a meglevő intézmények a közérdekek megvédése végett változatlanul fennmaradnak.

Kormányomat megbiztam, hogy haladéktalanul készítse el Ausztria újjáépítését. A népeket, amelyeknek önrendelkezési jogán az új birodalom felépül, felhívom, hogy a nemzeti tanácsok útján vegyenek részt a nagy munkában és hogy ezek a nemzeti tanácsok, amelyeket minden nemzet a Reichsrathbeli képviselőiből alkot, a népek érdekeit egymással szemben és a kormánnyal való érintkezésben érvényre juttassák. Kívánom, hogy hazánk a benne egyesült nemzetek egyetértésével megsziárdítva, mint szabad népek szövetsége kerüljön ki a háboru viharából. A Mindenható áldása legyen munkánkon, hogy a béke nagy műve, amelyet megépítünk, valamennyi népünknek szerencsét hozzon.

Bécs, 1918, október 16.

KÁROLY, s. k.

HUSSAREK, s. k.

Öfelsége ugyanekkor a hadsereghez és a tengerészethez a következő manifesztumot intezte:

Ausztria valamennyi népei kívánságuknak megfelelően nemzeti államokká foglaltatnak össze és szövetségi államban egyesülnek. Mig evvel egyrészt megszüntetjük az akadályokat, melyek a nép együttélésében fennállottak, másrészt a jövőben is korlátlanul szabadon marad utunk a saját népünkért és hazáért folytatott alkotó munkához. E jelentős pillanatban a hadsereghez és a tengerészethez fordulok. Soraitokban mindenkor elválaszthatatlanul összekötötte az egység és a hűség az összes nemzeteket egymással. Rendületlenül bizom benne, hogy a hűség és az összetartás régóta és most is kipróbált, mely változatlanul fennmarad, mert fenn akarjuk tartani. Ez legyen Ausztria új államainak drága öröksége, nekik is, nekem is javamra és épülésemre. Adja Isten!

Schönbrunn, 1918, október 17.

KÁROLY, s. k.

Bécsből jelentik: Az osztrák kormánynak

Ausztria föderalizsáról szóló proklamációja az *utolsó percben módosítást szenvedett*. A proklamációból kimaradt a román szövetséges állam megalakításáról szóló rész. Az osztrákok ugyanis Erdélyből, Bukovinával és Moldáviával együtt osztrák szövetséges államot szándékoztak alakítani. A legutóbbi audienciákon a király közölte a magyar pártvezérekkel a Hussarek-kormány tervét, de a magyar pártvezérek határozott, egyhangu ellenállásán *meghiúsult a szándék* és most ki is marad a föderalizmust bejelentő proklamációból.

Ez a merész és igazán vakmerő osztrák terv annak a bizonyossága, hogy Ausztriában Magyarországot még mindig kompenzációs területnek tartják.

Bécsből jelentik: Az új szövetséges álla-

mot a lengyelek kiválásával állítják fel. Az előzetes megbeszélésekre meg sem hívták a lengyeleket, minthogy az osztrák kormány azon a nézetten van, hogy a lengyelek Ausztria államtestéből amugy is kiválnak és önálló lengyel királyságot fognak alkotni. Legközelebbre várható az egyes nemzetgyűlések megszervezése és a nemzeti tanácsok megalakulása. Az új szövetséges államok kormányainak neve is nemzeti tanács lesz. A megalakulás után, ha a közös érdekek kívánják, a nemzeti tanácsok egymással lépnek érintkezésbe.

Bécsből jelentik: Az osztrák képviselőháznak hat román tagja ma már nemzetgyűléssé konsztituálta magát és elnökül Isopeszku Grecul udvari tanácsost választotta meg.

Méltóságos címet kap az aradi polgármester.

(A főispán rendeleteket intézhet a polgármesterhez, de bizonyos esetekben a polgármester a rendeletek végrehajtását megtagadhatja. — A főispán és a polgármester hatásköre az új városi törvényben.)

(Budapesti munkatársunktól.) Tegnap cikkemben megírtam, hogy a törvényhatósági városokról szóló törvényjavaslat a törvényhatósági bizottságok mai összeállításában minő változásokat idéz elő. Ma attól az országgyűlési képviselőtől, aki a kész javaslatról szíves volt informálni, újabb érdekes részleteket kaptam azokról a változásokról, amelyek a jövőben a főispánok és polgármesterek hatáskörében beállanak.

A főispánt jövőben is a király nevezi ki, a polgármestert a képviselőtestület választja, de a polgármesterválasztás a belügyminiszter elbírálására kieszakozott királyi megerősítés alá esik. A polgármester tisztviselői fizetés és lakbér tekintetében az állami tisztviselőkre nézve megállapított hatodik fizetési osztályba tartozik. Joga van azonban a képviselőtestületnek, ha a város lakossága a legutóbbi népszámlálás adatai szerint a százezret meghaladta, a polgármestert a belügyminiszter jóváhagyásával az ötödik fizetési osztályba előléptetni. Az ötvenezernél nagyobb, de százezernél kisebb lakósu városokban a polgármester csak akkor léptethető elő, az ötödik fizetési osztályba, ha legalább tíz év óta polgármester már. Az ötvenezernél kevesebb lakóssal bíró városokban a polgármester nem léptethető elő az ötödik fizetési osztályba, de tíz évi polgármesterkedés után a képviselőtestület engedélyezhet a részére a hatodik fizetési osztály és az ötödik fizetési osztály között lévő különbözetnek megfelelő és a nyugdíjba is beszámítható személyi pótlékot.

Az ötödik fizetési osztállyal együtt jár a méltóságos cím is.

A főispán hatásköre az eddiginél lényegesen nagyobb lesz. A főispánnak kötelességévé teszi a törvényjavaslat, hogy ellenőrizze a város összes intézményeinek, vállalatának és üzemeinek ügykezelését és közigazgatását. A főispán felügyel az iskolákra, valamint a kulturális intézményekre.

Informátorom a főispáni hatáskör újabb kiterjesztéséről még ezeket mondotta:

— A főispánnak egyenesen kötelességévé tétetik, hogy a közigazgatási bizottság és a képviselőtestület azon határozatai ellen, amelyeket törvénybeütközőnek, vagy a város érdekeire nézve sérelmesnek tart, felelősséggel éljen. Az állami kinevezés alá eső állásoknál a

főispán véleményét a kormánynak meg kell hallgatnia.

— A jövőben a főispánok csak néhány számvevőségi tisztviselőt, az alantasabb adóhivatali tisztviselőket, valamint az állatorvosokat nevezi ki, de mindig a polgármester véleményének figyelembevételével.

A főispánnak joga van a polgármesterhez és a városi hivatalokhoz intézett iratokat megtekinteni és jogában áll rendeleteket intézni a polgármesterhez is.

A polgármester azonban megtagadhatja nemcsak a főispán, hanem a kormány rendeleteinek a végrehajtását is, ha ezeket a város érdekébe ütközőnek, vagy törvénytelennek tartja. Ha ez a polgármester álláspontja, akkor erről huszonnégy órán belül jelentést tartozik tenni a főispánnak, vagy feliratot köteles intézni a kormánynak. Ha a kormány a felirat ellenére is fenntartja a rendeletet és a polgármester azt mégsem akarja végrehajtani, akkor erről jelentést tesz a főispánnak és e jelentéstétel után a főispán tartozik a városi képviselőtestületi ülést harmadnapra összehívni és a rendelet végrehajtása tekintetében a képviselőtestületnek ez a rendkívüli ülése határoz.

A miniszterhez való felirat a sérelmes rendelet végrehajtását felüggesszi, kivéve azt az esetet, ha megszavazott újoncok behívásáról van szó.

A törvényjavaslat határozottan kimondja, hogy minden törvényhatósági joggal felruházott város élén külön főispánnak kell állania és csak rendkívüli esetekben lehet két törvényhatósági joggal felruházott városnak közös főispánja.

A főispán fegyelmi jogokat is gyakorol, a polgármester csak azok ellen a tisztviselők ellen rendelheti el a fegyelmi vizsgálatot megelőző eljárást, akik hivatalból nem tagjai a közigazgatási bizottságnak. A polgármesternek joga van a városi tisztviselőket egyik ügyosztályból a másik ügyosztályba átnéyezni. Egyéb ként azonban a polgármester csak husz koronáig terjedhető rendbirságokat alkalmazhat a tisztviselőkkel szemben.

Mindezekből a hiteles helyről közölt információimból az derül ki, hogy a polgármester és a főispán között a mostani mellérendelt viszony helyett a jövőben olyan viszony áll be, amelyben a polgármester a főispánnak alá lesz rendelve. Ez legjobban abból derül ki, hogy a

törvényjavaslatnak abban a részében, amely a polgármester hatásköréről intézkedik és felsorolja a polgármester jogait és kötelességeit, ez a mondat is olvasható: „A polgármester végrehajtja a főispán utasításait.”

Ez az egy mondat azt jelenti, hogy a kormány a jövőben nagyobb befolyást akar gyakorolni a városok adminisztrációjára és — megfelelő anyagi támogatással is — irányítani kívánja a magyar városok szociális, közegészségügyi, kulturális, közigazdasági és építészeti fejlődését. Népjóléti intézményekkel felszerelt, tiszta, egészséges és jól épített városokat akar teremteni Magyarországon, de emellett e fejlődésre befolyást is akar gyakorolni.

Az entente-barát képviselőket kiplakátozzák.

(Lovász Mártont és Vass Jánost elítélte a mentelmi bizottság.)

Budapestről jelentik: A képviselőház mentelmi bizottsága ma délelőtt tíz óra után ült össze, hogy tárgyalja Lovász Márton és Vass János mentelmi ügyét, Lovász tudvalevően a Ház tegnapi ülésén a következő kijelentést tette:

— Vegyék tudomásul, hogy entente-barátok vagyunk, — amihez Vass János hozzáfűzte:

— Azok vagyunk.

A mentelmi bizottság ülését Szász Pál előadó beszéde nyitotta meg. Az ülés megkezdésekor sem Lovász Márton, sem Vass János nem voltak jelen.

Érdekes, hogy Vass János tegnap elhangzott kijelentését ma úgy magyarázták, hogy nem Lovász Márton közbeszólása után történt, hanem akkor, amidőn János Zoltán a nagy tumultusban azt kiáltotta, hogy a párt összes tagjainak szolidárisnak kell lenni. Erre mondta Vass, hogy azok is vagyunk. Vass azonban kijelentette, hogy miután meggyőződésének felel meg a neki imputált közbeszólás, vállalja érte a felelősséget. Szász Pál előadó azt javasolta, hogy a házszabályok 214. és 251. szakasza alapján a két képviselőt jegyzőkönyvi megdorgálásra és a határozatainak a kerületben való kihüggesztésére ítéljék.

Polónyi Dezső, Pető Sándor és Zboray Miklós szólalt fel ezután és valamennyien azt fejtegették, hogy a mentelmi jog nincs megsérve. A képviselők szólásszabadsága a legelőkelőbb jog és ha azt nem rendzavaró módon érvényesítik, nincs semmi eljárásnak helye. A házszabályok csak a parlamenti rendet védik, de nem érintik a vélemény szabadságát.

Vadász Lipót és Kollár Lajos szerint az eset olyan súlyos, hogy igenis a mentelmi bizottság elé való. Igaz ugyan, hogy előbb az elnököknek kell rendreutasítani a képviselőt, de itt a Ház méltóságának megsértése és izgatás esete forog fenn és az ilyen esetre vonatkozik a házszabályok 251. §-a, amely szerint az ügy rendreutasítás nélkül is a mentelmi bizottság elé tartozik.

Az elnök ezután elrendelte a szavazást. Az előadó indítványa mellett szavaztak: Szász Pál, Kiss Ernő, Vadász Lipót, Kollár Lajos, Obert Károly és Ivánka László. Ellene szavaztak: Pető Sándor, Zboray Miklós és Polónyi Dezső, a kik különvéleményt is terjesztettek a Ház elé.

Tisza István az elvesztett háborúról.

(Károlyiék újabb botránya.)

A képviselőház mai ülése Tisza István gróf nagyszabású beszédének jegyében folyt le. A perszonális unióról és ennek következményeiről mondott beszédnek egyik megrázó yasszusa volt az a kijelentés, hogy: a háborút elvesztettük! A továbbiak folyamán kiterjeszkedett Tisza Wilson pontjaira, a cseh-tót kérdésre, a nemzetiségekre és fejlődésünk demokráta irányára.

Az entente-pártiak a mai napon is elkövettek mindent, hogy a magyar parlamentben megzavarják a helyzet komolyságát.

Simontsits Elemér alelnök féltiznegykor megnyitja a Ház ülését:

(Tisza felszólalása.)

Az elnöki előterjesztés után gróf Tisza István állott fel szólásra. Lehetőleg rövidre szabja felszólalását, mert az indemnitási vita elég alkalmat nyújt olyan kérdések beható megvitatására, amelyek az ország érdekét érintik. Bizonyos kérdések tisztázása azonban már most szükséges, nehogy nemzeti érdekek elhomályosuljanak. Mindenekelőtt a miniszterelnök tegnapi nagyjelentőségű nyilatkozatára reflektál. Több mint egy éve észrevette már, hogy Ausztriában olyan jelenségek mutatkoznak, amelyek arra engednek következtetni, hogy nem fogjuk magunkat szemben találni azzal az Ausztriával, amely a dualizmus kapcsolatában állunk. Ezek a jelenségek még inkább erősödtek. Magyar és magyar ember között nem lehet eltérés abban, hogy ennek a helyzetnek a következménye egyedül a perszonális unió lehet!

Kun Béla: Teljes függetlenség!

(A perszonális unió.)

Gróf Tisza István: Nagyon természetes, hogy a perszonális unió jelszavával játékot űzni nem lehet!

Meskó Zoltán: Ezért küzdöttünk?!

Kun Béla: Közös külügyminiszterrel!

Gróf Pongrácz János (a baloldal felé): Haragszik, hogy elfogadjuk?

Ezek a közbeszólások az elnök folytonos esengése közben történnek és nagy zajjal járnak.

Gróf Tisza István (folytatva): Az bizonyos, hogy az 1765. évi törvényeikk nem akadálva a perszonális uniónak. Ez a törvényeikk a kölcsönös védelemin alantul . . .

Közbeszólások: Nem kell a közös védelem!

Gróf Tisza István: Nem közös, hanem kölcsönös.

Kun Béla: Teljes különvállás kell!

Kállay Tamás (a munkapártról): Tegnapelőtt még német hadikölcsönért dolgoztak!

Szankonánsszky Imre: Pénzért!

Az elnök folyton csenget, de a közbeszólások nem szűnnek meg.

Gróf Tisza István: A kölcsönös védelmet úgy gondolom, hogy a hadsereget különválasztjuk. (Taps a munkapárton.)

Kun Béla: Nem is lesz hadsereg! (Nagy zaj, az elnök folyton csenget.)

Gróf Tisza István: A mai komoly pillanatban semmiféle közbeszólástól nem engedem magam mellékvágányra téríteni. Miután az osztrák viszonyok szükségessé tették a perszonális unió létrehozását, a perszonális uniónál sem a szavak játszásának, sem félrendszerűnek lenni nem szabad. (Állandó nagy zaj a Károlyi-párton. Az elnök ismételen csenget.)

Szilágyi Lajos (a Károlyi-párt felé): A szó-lászabadság lovagjai nem engednek beszélni.

Fényes László közbeszól valamit, a mire Kállay Tamás rákiált:

— Fogd be a szád!

Fényes László: Gyere a nép elé Szabolcsba!

Kállay Tamás: Én voltam ott. Te hazudozol a nép előtt.

Az elnök (csenget): Kérem Fényes László képviselő urat, nyugodjék meg. (Általános nagy derűtlenség.)

Egy hang a munkapárton: Nyugodjék békében. (Nagy zaj, az elnök folyton csenget.)

Gróf Tisza István: Foglalkozni kell a magyar nemzet külön külképviselethez való jogával is. A küszöbön álló béketárgyalásoknál gondoskodni kell arról, hogy

a nemzetet külön meghatalmazással bíró, a magyar nemzet érdekeinek megfelelő magyar ember képviselje. (Taps a munkapárton és a középén.)

A háboru befejezésének kérdése megkívánja lelki nyugalmunkat, higgadtságunkat és az erők egyesítését. Nem akarok játékot űzni a szavakkal; elismerem azt, amit gróf Károlyi Mihály tegnapi beszédében mondott: elismerem, hogy elvesztettük a háborút. (Óriási zaj a Károlyi-párton, az elnök esenget.)

Az elnök: Nem méltó ehhez a komoly tárgyhoz, hogy a képviselő urak a szónokot közbeszólásaikkal folyton megzavarják.

(„Elvesztettük a háborút.”)

Gróf Tisza István: *Elvesztettük a háborút, de nem abban az értelemben, hogy ne tudnánk még továbbra is szívósan és hősiiesen védekezni; nem abban az értelemben, hogy a végleges győzelmet ne tudnánk drágábbá tenni az ellenségnek, hanem igenis abban az értelemben, hogy az erőviszonyok terén olyan eltolódás állott be, amely megfoszt bennünket attól a reménytől, hogy a végleges győzelem a miénk lesz.*

Ezért kell a békét megkötni olyan feltételek mellett, amelyek ilyen viszonyok között az ellenség elfogad. Ezért tehát csak helvesiem, hogy német szövetségünkkel együtt Wilson tizennégy pontja és az ehhez fűződő pótpontok alapján az ellenségnek felajánlottuk a békét.

Meskó Zoltán: Különbekét kellett volna kérni!

(Elfogadjuk Wilson pontjait.)

Gróf Tisza István: Magával a ténnyel, hogy a Wilson tizennégy pontja alapjára helyezkedtünk, adva van egész külpolitikánk orientálódása olyan módon, amelyet gróf Károlyi Mihely tegnapi beszédében kifejezésre juttatott. Wilson népszövetség létesítését és minden külön szövetség kizárását kívánja és mi ezt magunkévá tesszük annál inkább, mert a világ ezen berendezése teljesen feleslegessé teszi a külön szövetséget, különösen miránk nézve, a kiket ebbe a szövetségi rendszerbe az a veszedelem hajtott bele, hogy az agresszív orosz birodalom uralkodni vágyik felettünk. Ez a veszedelem most már megszűnt. A feladat az, hogy a békét, amelyet a Wilson tizennégy pontja alapján meg akarunk kötni, lehetőleg előnyösen kössük meg. Magyarország becsületesen ki kell tartani és a nemzet jóhírnevét tenni az tönkre, a ki hűtlenséget követ el. Magyarország Németországgal egyetértően helyezkedett a Wilson által felállított tizennégy pont alapjára és Magyarországnak Németországgal egyetértően kell berendezkednie ezen elvek alapján. Pártkülönbség nélkül minden lehető el kell követni a legelőnyösebb béke kivívása érdekében. Biztosítani kell Magyarországnak területi integritását; amelyet Wilson maga sem akar érinteni. Sajnos, az a rágalmozó hadjárat, amelyet a külföldön olyan eredménnyel folytattak Magyarország ellen, Magyarországot a népek és népjogok ellenségeként szerepelteti a külföldön. Hogy célunkat, a minél előnyösebb békét elérhessük, két dolog szükséges: felejtünk el ebben a sorsdöntő órában mindent, ami elválaszt bennünket, felejtünk el minden keserűséget és álljunk össze vállalva az ország megmentése érdekében.

Huszár Károly (közbeszól): A nádorválasztáson sem úgy beszélt!

(A cseh-tót kérdés.)

Gróf Tisza István: Áttér a nemzetiségi kérdésre és kijelenti, hogy sohasem voltunk a nemzetiségek elnyomói. Mindenekelőtt le kell számolnunk az ugynevezett cseh-tót kérdéssel. Vakmerőbb hamisítást a történelem nem tud felmu-

tatni, mint a cseh-tót aspirációt. A történelem a legutóbbi időkig is rácsófol a törekvésekre. Hányan jöttek haza tót honfitársaink orosz hadifogságból, a kik elszenveték a csehek minden kínzását és mégsem lehetett őket arra kényszeríteni, hogy hazájuk ellen fogjanak fegyvert. (Taps a munkapárton.)

Miskolci Mihály: Mit szólnak ehhez az entente-barátok?

Gróf Tisza István: Ezeket a tényeket belakell vinni ellenfeleink köztudatába. Meg kell velük értetni, hogy cseh-tót kérdés nincs és hogy az nem más, mint a csehek rablási vágya. (Zajos helvülés és taps a munkapárton.) Nekünk mindannyiunknak kötelességünk a felvilágosítás fegyverével élni. Azoknak a nemzetiségeknek nagyrésze, a kik nem tartoznak sem a magyar, sem a német fajhoz, szintén hűséggel illeszkedik bele a nemzet kereteibe és csak elenyésző kisebbség az, amely azzal szembelyezkedik.

Pop Cs. István: Az egész nép szembelyezkedik. (Nagy zaj a munkapárton.)

Kállay Tamás: Akkor kizárjuk!

(A nemzetiségek.)

Gróf Tisza István (Pop C. Istvánhoz): A képviselő urnak nincs joga az egész nép nevében beszélni. (Helvülés a munkapárton és a középén.) Hosszu ideig voltam az ugrai kerület képviselője. . .

Kun Béla: Erőszakkal buktatta meg Halász Lajost!

Pop Cs. István közbeszól valamit, mire Tisza így folytatja:

— Biztosíthatom a képviselő urat, hogy ha együtt mennék oda le, a románság tulnyomó része az én szavam után indulna és nem az öné után. A képviselő urak közbeszólásukkal akaratlanul az ellenség malmára hajítják a vizet.

Pop Cs. István: Ezt már hallottuk!

Fényes László közbeszól valamit, mire az elnök kéri, hogy ne tartson külön szónoklatot.

Gróf Tisza István: E tekintetben pártkülönbség nélkül szükséges a felvilágosítás munkája. Fel kell világosítani Wilson elnököt és az ellenséges hatamak közvéleményét, hogy a nemzeti-ségi kérdés másképp áll nálunk, mint a hogy vele elhitették. (Nagy zaj.) Meg kell győzni az ellenséges közvéleményt, hogy az itteni viszonyokkal közelebb állnak a Wilson-féle pontozatokhoz, mint sokan képzelték. Végzetes hallépést követ el, a ki ma olyan irányu érintkezés keres a nem magyar ajku lakossággal, amely esetleg sokkal messzebb visz el a magyar nemzeti államtalajától, mint szükséges.

Pop Cs. István: Valószínűleg a nemzetiségeket is meg fogják kérdezni. (Óriási zaj a munkapárton.)

Juriga Nándor: Nem úgy lesz, a hogy volt. Élünk és élni fogunk!

(Nem agresszív célból ragadtunk fegyvert.)

Gróf Tisza István: A másik kérdés az ugynevezett demokratizálódás kérdése. Ez alapján véve nem szükséges. (Óriási zaj a Károlyi-párton.)

Meskó Zoltán: Dehogyan nem szükséges.

Kun Béla: Hát a választójog!

Tisza István: Kérem a képviselő urakat, várják meg a mondat végét. Demokratizálódás nem szükséges, mert azon az alapon vagyunk ugyanis. . .

Kun Béla: Ön nincs ezen az alapon!

Tisza István: Árnyalati különbségek lehetnek közöttünk.

Kun Béla: Egy világ van közöttünk, nem árnyalatok!

Tisza István: Megalkottunk egy választójogi törvényt. Irni és olvasni tudók csaknem kivétel nélkül szavazók. Elenyésző kisebbség kívánja a választójog további kiterjesztését.

Bródy Ernő: Milliók kívánják!

Kállay Tamás: Kávéházi politikusok!

Tisza István: Ne dobjunk bele ezen kérdést a nemzetbe. Igyekezzünk felvilágosítani azokat, akikkel szemben állunk, hogy ha — amit ne adjon Isten — külérőszak nyomása alatt kell megcsinálni azt, ami megsebzti az országot, azt ne tegyük meg önszántunkból. (Óriási zaj a bal és szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Hallatlan! Ez a nemzeti öntudat?)

Tisza: Egyesült erővel kell elkövetnünk

mindent, hogy eloszlassuk azon tévedést, mint-ha a magyar nemzet agresszív célból ragadott volna fegyvert és nem a lélfentartás kényszeréből. (A munkapárt percekig tapsolta és ünnepelte Tiszát.)

(A határozati javaslat.)

Ezután szünet következett, amely után Károlyi Mihály Tisza beszédére reflektálva kijelenti, hogy a demokráciát választójog nélkül el sem lehet képzelni. Ha nem is gondolkodott volna úgy, mint eddig, a mai naptól fogva úgy gondolkodna. Ezen országban sürgősen kell pótolni, amit elmulasztottunk. Magyarország területi integritását annál jobban óvhatjuk meg, mentől hatásosabban és radikálisabban lépünk a demokrata fejlődés útjára.

Benedek János: A perszonális unió elvét egyhangu lelkesedéssel kell üdvözölni, de az ügynek tragikumja, hogy a perszonális uniót Wekerle terjesztette elő, aki megígérte a demokratikus választójogot és antidemokratikus választójogot csinált. Ha komolyan akarjuk Magyarországot önállóságát, akkor Budapest népéhez kell csatlakoznunk, amely tegnap kimondta, hogy kívánja az önálló független Magyarországot.

Feikiáltások a baloldalon: Mondjuk ki Magyarországot függetlenségét azonnal!

A következő pillanatban felugrott az egész Károlyi-párt, az Apponyi-párt egyrésze, Vázsonyi a demokratákkal, percekig ünnepeiték az önálló, független Magyarországot.

Apponyi és Polónyi ülve maradtak. **Benedek János** végül határozati javaslatot nyújt be a Bizony-párt nevében, amely Magyarország függetlenségét követeli.

A határozati javaslatot a baloldalon nagy tetszéssel fogadták. Ezután Szász Pál előterjeszt a mentelmi bizottság jelentését Lovász és Vass mentelmi ügyében. Javasolja, hogy a két képviselőt jegyzőkönyvi megdorgálásra és a határozatnak kerületeikben való kiolakátározására ítéljék. A Ház nagy zajban kilencvenegy szóval hetvenhárom ellenében elfogadta a javaslatot.

Polónyi Dezső kifejtette a kisebbség ellen-véleményét, majd **Batthyány** és **Wekerle** rövid felszólalása után személyes kérdésben

Gießwein Sándor szólalt fel. Örömmel fogadja Tisza mai beszédét, de azt kívánja, hogy rohamosan haladjunk a béke és a perszonális unió felé. Határozati javaslatot nyújt be, hogy a Ház küldjön ki husztagu bizottságot a nemzetek szövetségének előkészítése végett.

Ezután az ülés két óra után véget ért. A legközelebbi ülés holnap lesz.

A magyar nemzeti kérdés a Reichsratban.

(A bulgáriai eseményeket ismertetjük.)

Bécsből jelentik: A román reishsrati képviselők összesége október 22-én sürgős interpellációt intéz a kormányhoz az ausztria-magyarországi nemzetiségi kérdés megoldása dolgában. Ezzel az interpellációval alkalmat akarnak teremteni a magyarországi nemzetiségekről való vita megindításához.

Bécsből jelentik: Az osztrák delegáció hadügyi albizottsága ma folytatta tanácskozását. Korosse dr. a csehok nevében kijelentette, hogy a délszláv és cseh kérdés csak a békekongresszuson lesz megoldható. **Vassilkó** lovag felszólalása után **Burián** gróf külügyminiszter emelkedett szólásra. Kijelentette, hogy a bulgáriai viszony-átalakulása sem előttünk, sem Németország előtt nem képeztek titkot. Bulgária összeomlása saját fiainak önhibája és a belső politika ziláltsága miatt következett be. Az eseményeknek néhány héttel vagy előbb, de be kellett következniük. Az ukrán viszonyokra vonatkozólag mi csak minden jót kívánhatunk az ukrán népnek, de nem táplálhatunk illúziókat a jövőre nézve. A lengyel kérdésre nézve, örömmel üdvözlő azt a törekvést, melynek előterében az önálló Lengyelország megalkotása áll. A breszti békére vonatkozólag megjegyzi, hogy ezt a békét a hadihelyzet kedvező kibontakozására nézve örvendetes kezdetnek tartja. Ez volt a békének első örvendetes virradata.

Tíz halálos spanyol baj egy nap.

(Terjed a járvány. — Az összes nyilvános helyek bezárása.)

Az utcán mindennaposak a temetési menetek: örök pihenőre viszik a spanyol-nátha áldozatait. A temetkezési vállalatok kirakataiban gyászjelentések függnek, rajtuk csak annyi áll, hogy a megboldogult rövid szenvedés után jobb-letre szenderült. Valamennyit a spanyol-nátha ragadta el az élők sorából. A halál főként a fiatalok között arat. Fiatal, életük rügzező pompájában levő férfiak, asszonyok, leányok egyik napról a másikra ágygnak dőlnek és néhány nap alatt végez velük a gyilkos járvány.

(Tíz halott.)

A mai napon újabb tíz áldozata van a spanyol-náthának. Súlyos csapás érte **Bodnár József** irógépkereskedőt. A járvány egyszerre két nővérét ragadta el: **Diószegi Jánosné** Bodnár Etelka 29 éves asszonyt és **Bodnár Mariska** 27 éves leányt. A két Bodnár-leány évek során át a színházi ruhátartat kezelte. A közönség kedvelte a két csinos, előzékeny leányt, akiknek halála általános részvétet kelt.

Elhunyt ma **Bence Julia** 15 éves leány, **Czotós Teréz** 31 éves nő, **Szűcs Mátyás** 31 éves munkás, **Kopeczka Mária**, **Tánlaczka Teréz**, **Szelezsán Margit**, **Manqelusz Olga** irodai alkalmazott és **Vörös József** gyári munkás.

Ez a szomorú névsor azt igazolja, hogy a spanyol-nátha komplikációja főként a fiatalok között szedi áldozatait. A megbetegedések száma a mai napon is emelkedett. De hogy hány beteg van Aradon, azt pontosan nem lehet megállapítani, mert a bejelentési kötelezettséget még mindig nem mondották ki. A hatóságnak gondoskodnia kellene arról, hogy a belügyminiszter engedélyezze a bejelentési közszer elrendelését, mint ahogyan megengedte Biharvármegvének. Hozzávetőleges becslés szerint a spanyol-betegek száma több ezerre rug.

(Kidőlnek az orvosok.)

Az egyre fenyegetőbb mérveket öltött járvány erős megpróbáltatásnak teszi ki az orvosokat, akik lelkiismeretes munkájuk teljesítése közben óriási feladattal állanak szemben. Egy-egy orvosnak 50—60—80 beteget kell naponta meglátogatnia. Az orvosok kora reggel indulnak el otthonról, egész délelőtt betegeket látogatnak, délután zsufolva van rendelőjük és délután folytatniuk kell a beteglátogatásokat.

Például dr. **Tisch Mór** városi főorvos ma kora reggeltől délután fél 3 óráig járta betegelt. Annyi ideje sem volt, hogy mezebedeljen, mert rendelőjében egymás kezébe adták a kilincset a páciensek. Délután a főorvos folytatta beteglátogató körutját.

Az aradi orvosok már alig győzik a rendkívül súlyos munkát. A hatóság úgy akar segíteni a hivatásuk magaslátán álló orvosokon, hogy kocsikat bocsát rendelkezésükre. Már el is határozták, hogy a bérkocsikat elsősorban az orvosok rendelkezésére bocsátják, de — úgy tudjuk — hogy ebben az ügyben konkrét intézkedés mind-ezideig nem történt.

Talán a legnagyobb munkát dr. **Löwinger** Miksa közpórházi főorvos végzi. Dr. **Löwinger** a közpórházban körülbelül 70 spanyol-beteget kezel, ezenkívül a közpórház belgyógyászati osztályának a vezetője és magánosokat is gyógykezel. A főorvost a tulságos munka annyira kimerítette, hogy a mai napon ágyban kellett maradnia, hogy kipihenhesse magát.

(A hatóság intézkedéssel.)

Dr. **Issekutz László**, az egészségügyi bizottság elnöke holnap, péntek délutánra összehívta az egészségügyi bizottságot. Ezen az ülésen terjeszti elő dr. **Tisch Mór** városi főorvos azokat az intézkedéseket, amelyeket foganatosítani kell, hogy a járvány további terjedését lehetőleg megakadályozzák.

Az **Aradi Közlöny** tudósítója ma beszélt dr. **Tisch Mór** városi főorvossal, aki a következőket mondotta:

— Az egészségügyi bizottsági hoinapi ülésén — mint az **Aradi Közlönynek** már elmondottam — mindenekelőtt azt az előterjesztést teszem,

hogy a polgármester rendelje el az összes iskolák további bezárását. Előterjesztést akartam tenni, hogy az összes szórakozó helyeket: a színházat, mozikat, kávéházakat nyolc napra zárják be, azonban a színház bezárása esetén hetven család maradna kenyér nélkül és ez nagyon is megfontolandó körülmény. A kávéházakat a fővárosban se zárták be, mert ott se ülnek oly zsufoitan és szorosan egymás mellett az emberek, hogy a ragályozás veszélye fenyegető lenne. A vendéglők bezárását nem tartom célszerűnek, mert nagyon sokan nem vezethetnek háztartást és így kénytelenek vendéglőben étkezni. Természetesen a vendéglőket és egyáltalán mindazokat a helyeket, ahol sokan fordulnak, de amelyeket nem lehet bezárni, fertőtleníteni, surolni és szellőztetni kell így például a vasúti állomás jegyváltócsarnokát és a várótermeket. Előterjesztést teszek arra nézve is, keresse meg a bizottság a hivatalfőnököket, főként a törvényszék, járásbíró és adóhivatal vezetőit, hogy rendeljék el szigorúan a helyiségek szellőztetését, fertőtlenítést és gyakori surolását. El fogjuk rendelni a szállodák és nyilvános fürdők tisztántartását is, amit a hatóság szigorúan fog ellenőrizni. Azt is fogom javasolni, hogy a gőzvasuton csak annyi utas ulazzon, ahány ülőhely van és hogy a kocsikat napjában többször fertőtlenítsék és tisztogassák. Végül előterjesztést teszek, hogy a járványkórházat tartsuk készenlétben, hogy abban az esetben, ha a közpórház már nem vehet fel több spanyol-beteget, ott helyezhessük el őket. Természetesen ebben az esetben gondoskodnunk kell orvosról, aki a járványkórházat vezeti.

Elmondotta még a főorvos, hogy nincs célja az egészségügyi bizottságnak járványbizottsággá való átalakulásának, mert egyéb intézkedéseket úgy sem léptethetne életbe és különben is a betegség gyógykezelése tüneti, tehát egységes gyógykezelésre nem lehet gondolni. Végül kijelentette a főorvos, hogy mindezekig sem a gyermekmenhelyen, sem a városi, sem az izraelita árvaházban egyetlen spanyol-beteg sincsen.

(A helyzet a munkáspénztárnál.)

Az **Aradi Közlöny** munkatársa ma beszélt **Lóránt Józseffel**, a munkásbiztosító pénztár igazgatójával, aki a következőket mondotta:

— Az tény, hogy a pénztár tagjai között sok a beteg. Hogy mennyi, azt pontosan most nem tudnám megmondani. Nálunk csak a betegpénztári tagokat tartjuk evidenciában, a családtagokat nem, mert ezek részére nem folyósítunk táppénzt. Annyit azonban kijelenthetek, hogy a járvány ideje alatt mindezekig egyetlen pénztári tag sem halt meg spanyol-betegségben. Hogy a tagok hozzátartozói közül hányan hunytak el, azt nem tudom. A pénztár orvosaitól arról értesültem, hogy a megbetegedések tulnyomó része enyhe lefolyású és csak kevés a súlyos eset.

Arra a kérdésre, hogy a pénztár milyen óvóintézkedéseket rendel el, **Lóránt** igazgató így válaszolt:

— A pénztár legfeljebb csak egészségügyi és tisztasági óvóintézkedéseket rendelhet el. Ezekre azonban nincsen szükség, mert az aradi gyári és ipari üzemek a legpedánsabban ügyelnek a tisztaságra és higiéniai követelményekre. Csak a **Marta-gyárra** hivatkozom, amelynek minden egyes munka-helvisége olyan tiszta, mint akárme-lyik orvosi rendelő.

Itt említjük meg, hogy a gyári üzemek munkásainak küldöttsége járt ma a városházán és azt kérte, hogy a munkások vörös hort kapjanak. **Zubor Andor** tanácsnok érintkezésbe lépett az üzemek vezetőivel és megállapodott abban, hogy a munkások olcsó hort fognak kapni. A bor, ha nem is teszi immunissá a szervezetet, de minden-estre halhatós szer a betegség alatt. Holnap összeül a rumbizottság is, hogy megbeszélje, miként lehetne a város közönségét rummal ellátni.

TÖBB, MINT SZÁZ apróhirdetés olvasható az **Aradi Közlöny** vasárnapi számában: **Vevők—eladók**, alkalmazottat keresők és alkalmazottak egymásra találnak az **Aradi Közlöny** apróhirdetésével utján.

HIREK.

Ismét ellopták a nagytrafik dohányját.

(Aradon kifosztott vagonok.)

Amióta kincsesé lett a dohány, amelyhez csak a kivételesen szerencsés emberek jutnak, azóta a dohányneműek az a cikk, amelyre különös ambícióval vetik rá magukat az utóbbi időben veszedelmesen megszorított vasuti tolvajok. Az ország lapjai telve vannak azokkal a hírekkel, amelyek egy-egy nagyobb dohányszállítmány megdézsmálásáról szólnak és csak a napokban történt, hogy az aradi dohány nagyüzsdének egész dohányszállítmánya eltűnt a vasuti tolvajok precíz működésének őszinte dicsérete képpen.

Most ismét tökéletes munkát végeztek a vakmerő tolvajok. A nagyüzsdé utján hét aradi gyár és gazdaság rendelt dohánynemű munkásai és tisztviselői számára és amikor a vasúthoz mentek a fuvarlevéllel kiértesített áru átvétele céljából, kitűnt, hogy az egész szállítmányból csupán egyetlen üres láda érkezett meg, amelyben egy porszemnyi dohány sem maradt. Ellopták az egész szállítmányt.

Az ellopott dohányt a gázgyár, a papírgyár, Pop Cs. István gazdasága, a vagongyár, a Fodor és Reisinger-cég, a Marta-gyár és a közuti vasút számára küldte a szomolnoki dohánygyár az aradi dohány nagyüzsdé címére. A küldeményben, amelyet hosszas kérés után leredukált mennyiségben indítottak utnak, 7524 csomag magyar pipadohány, 3900 darab szivar és 66.900 darab Duna-cigaretta volt.

Összesen öt ládából állott a küldemény, a melyből, amint említettük, egy üres láda érkezett meg csupán, a többi dohányt ládástól együtt ellopták. Lészay Sándor, a dohány nagyüzsdé tulajdonosa a vasuti állomáson jegyzőkönyvet vettetett fel a lopásról. A rendőrség megindította a nyomozást a vakmerő tolvajok után.

— **Wekerle pártközi értekezletet hív össze.** Budapestről jelentik: *Wekerle* Sándor miniszterelnök most azzal próbálkozik, hogy a legközelebbi napok egyikére pártközi értekezletet hívjon össze és az összes pártokat, köztük a függetlenségi és 48-as Károlyi-pártot is megakarja nyerni, hogy az értekezleten részt vegyen.

— **Korlátozzák a vasuti forgalmat.** Budapestről jelentik: A Máv. igazgatóságának értesítése szerint egyrészt a forgalmi eszközök elégtelensége, másrészt az erős őszi teherforgalom miatt, főképp pedig a spanyolnátha tömeges fellépése miatt a vasuti alkalmazottak között 18-ikától kezdve a személyszállító vonatok előreláthatólag rövid időre terjedő korlátozása válik szükségessé. Elmaradnak többek között a Budapest—fiúmei gyorsvonatok, Budapest—Bécs között két vonat. Szolnok, Nagyvárad, Budapest, Püspökladány, Budapest—Szabadka között több személyszállító vonat. Ezekon kívül a mellékvonalakon is több vonatjárat megszűnik.

— **Véres héketüntetés Berlinben.** Berlinből jelentik: Tegnap délelőtti Berlin összes nunciógyárainak munkásai beszüntették a munkát és a béke mellett, valamint az ostromállapot ellen tüntetve, az Unter den Lindenre vonultak és mások is tömegesen az utcára vonultak ki. A déli órákban erős összetűzés történt a tüntetők és a rendőrség között.

— **Kitüntetések.** A király *Géza* Albert Béla őrmesternek az aradi honvéd-hadkiegészítő parancsnokságnál, *Kapusi* János, *Mány* Mihály és *Németi* Gábor őrmesternek a 2-ik népfelkelő gyalogezredben a koronás vas érdemkeresztet, *Papp* Sándor Miklós címzetes őrmesternek az aradi honvéd-hadkiegészítő parancsnokságnál a vas érdemkeresztet adományozta.

— **Házasság.** *Lusztig* Dezső és *Berger* Lenke e hó 20-án, vasárnap d. e. fél 10 órakor tartják esküvőjüket. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Eljegyzés.** *Balaton* József, néhai Balaton Sándor nagyváradi timármester fia eljegyezte *Román* János timármester kedves és szép leányát *Valériát* Körösbányán.

— **Az aradi munkapárt Tisza Istvánhoz.** Egész Aradon általános megbotránkozást keltett az a minősíthetetlen merénylet, amelyet egy felzúgott fantáziájú ember intézett *Tisza* István gróf, Arad képviselője ellen. Pártkülönbőség nélkül elítélte mindenki a politikai küzdelemnek ezt a formáját. Az aradi munkapárt elnöksége táviratban is kifejezést adott a merénylet sikertelenségén érzett örömeinek. A távirat szövege így hangzik:

Gróf Tisza István, Budapest.

— „Az excellenciád elleni merénylet megbotránkozást kelt minden nemesen gondolkodó magyar lélekben. Az orgyilkosság nem volt magyar tulajdonság soha, azok bíme ez, kik személyes érdekeik szolgálatára ezt a tüzet felszították. Az aradi munkapárt e merénylet fölött érzett felháborodásának lesújtó szavait küldi azok felé, akik excellenciádban a becsületes meggyőződés és a magyar igazságok hereosát akarják utjukból kidönteni. Dr. *Pálmai* elnök.”

— **Temetés.** Őszinte és mély részvét mellett helyezték ma örök nyugalomra *Majthényi* Gyulánét, akit férje és négy kis gyermeke köréből ragadott el a pusztító járvány. Igen nagy gyászoló közönség állotta körül a virágokkal és koszorúkkal borított koporsót, amelyet a beszentelés után a zokogó hátramaradtak, a tisztelők és ismerősök megrögzött selege kísért el a sírig, amely a legjobb hitvest és anyát zárta magába mindörökre.

— **Megtöltött boltbéremelések.** A lakáshivatal mai ülésében több érdekes béremelési ügyet tárgyal. *Szücs* F. Vilmos József főherceg-ut 11. számú házában *Pollák* József boltbérét 6000 koronáról 15000 koronára, a *Kilényi* és *Strasser*-cég bérét 4000 koronáról 8000 koronára akarta emelni. A lakók kérelmére a lakáshivatal nem járult hozzá az emeléshez. A gáji gyógyszerár tulajdonosa 1400 korona házbért fizet. *Farkas* Samu háztuladonos ama szándékát, hogy a bért 1000 koronával emelhesse, a lakáshivatal meghiúsította.

— **A Marta-gyár betegei.** Az egészségügyi bizottság holnapi ülésén szóba fog kerülni a Marta-gyár megbetegedéseinek ügye is. A gyárban a tisztviselőkön kívül 1200 munkás dolgozik, akik közül a mai napon 243 ember hiányzott. Hogy ezek közül hány a spanyolbeteg, az nincs megállapítva. A gyár vezetősége megtette a legmesszebb menő egészségügyi intézkedéseket és továbbra is kész a legenergikusabb ovórendszabályokat fenntartani. A Marta-gyár vonatkozáslag egyébként egy katonai személység így nyilatkozott:

— A gyár katonai felügyelet alatt áll és gyártmányai a hadsereg harc képességét szolgálják. Amíg a háború tart, addig a hadfelszerelési gyárak se szünetelnek. Egyébként a katonai felügyelet alatt álló ipartelepeken a munka esetleges beszüntetése kívül esik a város egészségügyi bizottságának hatáskörén. Ez kizárólag a katonai parancsnokság jogkörébe tartozik.

— **Halálozás.** *Kölln* József magyarpécskai állami iskolai tanító kedden 58 éves korában meghalt. *Kölln*, aki 38 évig működött a kultura szolgálatában, a spanyolbetegség áldozata lett.

— **Betörők egy mosodában.** Az Unió-mosodában ma délelőtti 11—12 óra között betörők jártak, akik 700 korona készpénzt és több ezer korona értékű fehéreműt vittek el. A rendőrség megállapította, hogy a betörők álkulccsal hatoltak be az üzletbe. Amíg a betörők az üzletben tartózkodtak, egy iparos külsejű, fekete ruhás nő ügyelt fel az ajtó előtt, akit egy hadnagy látott a kérdéses időben a mosoda előtt ácsorogni. A rendőrség nyomozást indított a fekete ruhás nő kézre kerítésére.

— **Elfogott postatolvaj.** Az aradi postafőnökség feljelentést tett a rendőrségen ismeretlen tettesek ellen, akik az Aradra érkező posta csomagokat állandóan megdézsmálják. Ma is eltűnt két csomag, amit a kezelő tiszt a rovatolárnál vett észre. A rendőrség megindította a nyomozást, amelynek eredményeképpen megállapítást nyert, hogy a lopásokat egy kis-korú postakocsi követi el, akinél a ma eltűnt két csomagot meg is találták kocsijának ülésénél. A mai lopást beismerte, de a többiekről hallani sem akar. A rendőrség a megtévedt fiatalembert őrizetbe vette.

— **Testnevelési Tanács Aradmegyében.** A szegedi honvédkerületi parancsnokság átirata folytán az ifjúság egységes és céltudatos testi nevelésének céljából megalakult az *Aradvármegyei Testnevelési Tanács*, amely irányítani fogja az aradmegyei ifjúság egységes testnevelését. A tanács elnöke: *Purgly* László főispán, alelnök: *Schill* József alispán, tagjai: *Dardány* János vármegyei köjegyző, *Kehrer* Károly tanfelügyelő, dr. *Borsos* Béla vármegyei főorvos, *Meisner* Ernő gazdasági felügyelő, *Stengl* Andor iparfelügyelő és *Neldenbach* Emil főgimnáziumi tanár. A Tanács rövidesen megkezdí működését, csak előbb megvárja, hogy a testet egységesen neveltetni kívánó ifjúság hazajöjjön a harcterről. Ott ugyanis nagyon neveletlené váltak a testek, akadott olyan is, amelyik megbetegedett, sőt némelyik — a neveléltenebbek közül — minden felszólítás dacára nem akart többé megmozdulni. Eppen itt az ideje annak, hogy a testek egy kis nevelésben részesüljenek.

— **Felrobbantott régi gránátok.** Ma reggel többször megisméllődő, hatalmas dörrénés hallatszott az aradi vár területe felől. Ugy hangzott át a városba, mintha ágyukból lövöldöztek volna. Az élénk tanácsú emberek máris a legtarkább meséket adták kézzől-kézre és voltak forgalomban olyan variációk is, melyek a város nem egy helyén valóságos izgalmat keltettek. Utána jártunk a titokzatos ágylövészek eredetének és megtudtuk, hogy a várban nagyobb mennyiségben voltak felhalmozva régi kézigránátok, melyeknek megsemmisítését rendelte el a katonai parancsnokság. Ezeket robbantották fel ma a vár területén.

— **Adomány.** *Sárosi* Adolf és neje született *Kohn* Hermína Budapestről 50 koronát küldöttek *Braun* Palika emlékére az aradi izr. hitközség fu árva ház javára.

— **Koszorúmegváltás.** *Leipniker* Andor tartalékos hadnagy *Braun* Pali ravatalára szánt koszorúmegváltása címén 50 koronát adományozott a hadiözvegyek és árvák javára.

— **Nullásliszt a gummikerékben.** *Börcsök* Ferenc detektív ma reggel szolgálatot teljesített a vasuti állomáson és e közben *Komáromi* Ödön állomásfelügyelő felhívta figyelmét egy autó gummi küldeményére, amelyet egy repülő szakaszvezető adott fel. A detektív átnézte a csomagokat és észre vette, hogy azok helyenként lisztesek. Felbontott egy gummikeréket és meglepetéssel állapította meg, hogy az szinültig van töltve finom nullás liszttel. — Ugyancsak egy ládában is talált a lisztből. — Azonnal igazoltatta a szakaszvezetőt, akit *Bruckner* Jánosnak hívnak, majd pedig a feladott árukat elkobozta és a rendőrségre szállította. A lisztet a bécsi katonai arzenál címére adták fel.

— **Megőrült.** *Potrán* Gyula Aranykéz-utca 16. szám alatti lakos még a múlt évben eladta házát. Az árak azóta tulságosan emelkedtek és ezért a felesége állandóan korholta. Napon-ta történtek veszekedések e miatt. Az asszonyt a veszteség annyira bántotta, hogy ma megőrült. Mindent tört, zuzott. A házakat tüzes csóvával akarta felgyújtani. Állandóan azt hangoztatta, hogy ő a királynál főzött. A házbeliek alig tudták a szerencsétlen dühöngő asszonyt megfékezni. Telefonáltak a rendőrségre, ahonnan *Prohászka* László dr. th. főorvos, *Rátkay* Béla rendőrtiszt és *Balázs* János detektív mentek ki a helyszínre. *Prohászka* dr. megállapította, hogy az asszony közveszélyes örült. Intézkedés történt a kórházba szállítása ügyében.

— **Öngyilkossági kísérlet.** *Steinberger* Mihály aradi kereskedő cseléde, *Tamási* Zsuzsanna tegnap este a gázcsapot öngyilkossági szándékból kinyitotta. A házbeliek ideje korán észrevették és így az öngyilkosság meghiúsult, mivel az életunt leányt a konyhából kivitték. A kihallgatás alkalmával elmondotta, hogy a napokban 100 korona tűnt el a házból. Mivel a pénz nem került meg, azt gondolta, hogy most mindenki őt fogja gyanúsítani. — Ezért akart az életétől megválni.

— A „Dél Hírlap” még mindig 12 fillér.

A hagyatéki bíróság háborus működése.

(Hatszáz hősi halált halt örökhazvó.)

A járásbíróság hagyatéki osztálya az, a mely munkájának megszaporodásával különösen megérzi a háborút és egy óramű pontosságával mutatja, hogy a háboruban hány olyan ember vesztette el az életét, aki míg élt, valamelyes vagyonnal rendelkezett. Az ötödik esztendő irjuk ma már és a hagyatéki bíróságon egyre szaporodnak az akták, amelyek az örök hagyó neve előtt ott vannak a kézinyomda primitív betűi, a hálás utcóknak egyetlen megemlékezése: *a házáért hősi halált halt X. Y. hagyatéki ügye.*

Még nem készült el az a statisztika, amelytől előre retteg a világ: a háboruba belepustult emberek pontos számadata, még nem tudják, hogy a magyar falvak lakossága milyen fájdalmas számmal apadt le a legutóbbi öt esztendő alatt, ám ezek a statisztikák, amilyen a hagyatéki bíróság iktatókönyve, is bepillantást engednek ebbe a kevés vigasztalást nyújtó ismeretlenségbe.

1915-ben már kezdtek gyűlni a halálesetfelvételek, amelyeknek abba a rubrikájába, a hol kérdésként az „*elhalálozás oka*” szerepel, „*hősi halál*”-t írtak a hivatalnokok. A jámbor blanketta, a boldog békeidők egyik szomorú papíros darabja, ahova eddig az elhalálozás okául érlemeszesedést, végelgyengülést, nagy ritkán tüdőgyulladást, vagy szívszélhűdést írtak be, most olyan furcsán, olyan idegenül nézett ki feltüntetésével ennek a különös elhalálozási oknak. A kormány a háború kitörése után pár hónappal elrendelte, hogy a hagyatéki bíróság minden könyvében, minden írásában, az ítéletekben és a telekkönyvben a hősi halált haltak emlékét úgy őrizze meg, hogy a hivatalos írásokban előforduló nevek elé „*a házáért hősi halált halt*” epitetont illesszék. A tisztviselők bélyegzőket csináltattak, hogy ne kelljen ezt a jelzőt annyiszor leírni és most ezt nyomják oda a hősi halált haltak nevei elé.

A hagyatéki bíróságon csak azoknak a hősi halált halt embereknek az ügyét intézik, akiknek halálát a belügyminiszterium hivatalosan megállapította. Ez a szám természetesen nem fedi a tényleges állapotot, mert hiszen nagyon sok halottat kezelnek hivatalosan „*eltűnt*”-ként, akiknek majd ezután történetű hoittá nyilvánítása után fog az ügyük a hagyatéki bírósághoz kerülni s ez fájdalom, minden valószínűség szerint nagy mértékben fogja növelni a hagyatéki bíróság munkáját. Egyébként is itt csak azok a hősi halottak szerepelnek, akik után valamelyes vagyon maradt, a vagyontalan hősi halottakat a hagyatéki bíróság nem tartja számon.

A hagyatéki bíróság Arad és a járás tizenhat községének ügyét intézi s így az itt alant felsorolt adatok Arad és környékének halálozási arányát mutatja.

A hagyatéki bíróság könyvei szerint 1914-ben a bíróság 461 halálesetet intézett el. A háború első évében 1915-ben 586 esetet, amely a békés évhez képest már 125 halálesettel való szaporulatot jelent. A következő háborus évben 602 vagyonos ember halálát állapítja meg a hagyatéki bíróság, 1917-ben 644 esetet és a mai napig az 1918. évben 503 esete van a hagyatéki bíróságnak s az esetek száma január elsejéig jóval hatszázon felül fog emelkedni.

A háborus éveket megelőzően alig 10—15 esettel emelkedett, vagy csökkent a hagyatéki bíróság által intézett halálesetek száma, úgy, hogy a béke idején *négyszázhatvannak* lehetett elfogadni átlagosan a hagyatéki bíróság évenkénti ügyszámát. Ha az évi 460 esetet vesszük átlagul, úgy az utóbbi négy esztendő alatt Aradon és a járásához tartozó *tizenhat községben a vagyonos emberek közül hatszázal többen haltak meg.* Ez a hatszáz ember nyilvánvalóan a háború áldozata, ezzel azonban még nem lehet bezárni a szomorú statisztikát, mert hiszen ebben nincs benne a szegény hősi halottak légiója, akik fájdalmas emlékeken kívül semmit sem hagytak maguk után.

VÁROS ÉS MEGYE.

A városi tisztviselők fizetésrendezése.

(A helyi viszonyok mérlegelése.)

Arad város pénzügyi bizottsága e hó 19-én szombaton ülést tart, amelyen a városi alkalmazottak, közigazgatási más beosztású tisztviselők fizetésrendezésének kérdését fogják tárgyalni. A fizetésrendezési tervezetet, amelyet dr. Hank Albert városi alszámvévő fog ismertetni, Zubor Andor városi pénzügyi tanácsnok készítette el. A betérjesztendő javaslatról Zubor tanácsnok az alábbiakban nyilatkozott az *Aradi Közlöny* munkatársának:

— Mindenek előtt meg kell állapítanom, hogy a mai viszonyok között általános és végleges fizetésrendezési tervezetet végrehajtani nem lehet, mert a megélhetési viszonyoknak napról-napra való nehezebbé válása rövid idő alatt kevés értékűvé degradálja a felemelt fizetéseket. Ilyen körülmények mellett új fizetésrendezést törekvésünknek azt kellett szem előtt tartanunk, hogy a fizetésemelés a helyi viszonyoknak megfelelő legyen.

— Ezért tehát helyi pótlék címen utaljuk ki a tisztviselőknek a most megszavazandó fizetési differenciát, amit a tervezet a temesvári városi tisztviselők helyi pótlékának alapul vételével kíván életbe léptetni. A most kiutalható helyi pótlékokat is beszámítják a nyugdíjba, illetve a nyugdíjat annak idején a helyi pótlékkal megnövekedett fizetésük arányában fogják kapni a tisztviselők.

— A tervezet szerint a VI. fizetési osztályban levő polgármester rendes fizetésén kívül évi 4000 korona helyi pótlékokat, a VII. fizetési osztályba tartozó tanácsnokok évi 3000 koronát, a VIII. fizetési osztályba tartozók évi 2500 koronát, a IX. fizetési osztályba tartozók évi 2000 koronát, a X.-be tartozó tisztviselők évi 1500 koronát s végül a XI-ik fizetési osztályba tartozó alkalmazottak évi 1000 korona helyi pótlékokat kapnak.

— A felemelt fizetések fedezésére a városnak elég jövedelme van a vígalmi adóból és a városi ingatlan átruházási illetékből, ezenkívül tervbe van véve az Aradon előállítandó gáz- és villamos áram megadóztatása, amely a közönség csekély megterhelésével egymagában is több mint százezer korona évi jövedelmet biztosít a városnak.

Emelik a rendőrtisztek ügyeletes díjait. Arad rendőrtisztviselői karaa azt kérte a törvényhatósági bizottságtól, ne követeljen ingyen munkát tőlük, illetve tegyen meg legalább annyit, hogy mentesítse a rendőrtiszteket a ráfizetéstől. Aradon ugyanis a háború ötödik évében a belső ügyeletes szolgálatot tartó rendőrtiszt hat korona napi díjat kap és ebből kénytelen magát élelmezni. Ugy-e bár ez abszurdum! Ez tiszta ráfizetés! A legutóbb tartott közgyűlésen már megfordult ez a kérdés, de akkor nem döntöttek, mert az volt a kérelem, hogy az inspekciós díjakat emelje fel a törvényhatóság husz koronára. Kiadták a pénzügyi bizottságnak az ügyet, amely ma Zubor Andor tanácsnok elnöklétével tartott ülésében egyhangulag úgy határozott, hogy a piaci ügyeletes szolgálatot is fizetni kell a városnak és pedig hat korona díjtával, míg a külső és belső inspekcióért 12 koronát kapnak a rendőrtisztek. Szathmáry János bizottsági tag szóvá tette azt az anomáliát, hogy a legutóbbi fizetésrendezésnél némelyik hivatali fő-

nöke kisebb fizetéshez jutott, mint az alantassa, aki régebb ideje szolgálja a várost és így minthogy a szolgálati idő az alapja az előlépésnek, föléje kerekedett egyik-másik tisztviselő főnökének. Azt indítványozta, hogy a közgyűlés az új fizetésrendezésnél ezt a vizsaszás állapotot szüntesse meg.

Tisza István merénylője.

(Lékai-Leitner vallomása.)

Budapestről jelentik: Lékai-Leitner Jánost, aki tegnap délelben gróf Tisza István ellen revolvermerényletet követett el, Krecsányi főkapitány-helyettes az éjjel tizenkét óráig hallgatta ki, majd a kihallgatás után megbizta Bak és Hajnal detektiveket, hogy kísérik át a 13. számú detektivszobába. Itt töltötte az éjszakát. Ma reggelre lovag Bialoszkurszky detektivcsoportvezető szobájába vezették át, a hol elmondotta a merénylet előzményeit, lefolyását, valamint azt, hogy miket beszélt gróf Tisza Istvánnal.

— Nemrégem jöttem Udnéből. Már régebben sokat foglalkoztam az irodalommal, de forradalmi szocializmusra vonatkozó könyveket csak akkor kezdtem olvasni, amikor ezekre a könyvekre Darvas Simon, a Gailei-kör volt elnöke figyelmemet felhívta.

— Vasárnap ott voltam a szocialisták kongresszusán. Itt érlelődött meg bennem a gondolat, hogy *Tisza ellen merényletet fogok elkövetni*, mert mikor Kunfi Zsigmond beszédében Tiszának a nevét említette, az egész munkásság, miut egy ember, felugrott a helyéről és tüntetett Tisza ellen. *Tulajdonképen a Házban akartam megölni Tiszát* és nem odakünn, de ebben megakadályoztak Bialoszkurszky és Püspöki detektivek, akik látták, hogy izgatott vagyok, elkérték az igazolványomat s mivel az nem volt rendben, kivezettek a parlamentből.

Leitner ezután részletesen elbeszélte a merénylet történetét, majd így folytatta:

— Amikor elfogtak, Tisza István utánamjött és a következő szavakkal fordult hozzám:

— *Miért akar ön lelőni engem, amikor én már nem vagyok hatalmon?*

— Kegyelmes uram, én a béke lehetőségét akartam biztosítani akkor, amikor ön ellen a merényletet terveztem.

Tisza erre azt mondta:

— *Én nem vagyok oka a háborúnak.*

— *Mi ezt már jobban tudjuk — feleltem neki.*

Ezután az egyik detektív Tiszához fordult s halkán megkérdezte tőle, hogy mit kell csinálni. Tisza azt mondotta:

— *Le kell tartóztatni.*

Elmondotta még Leitner, hogy senki őt a merényletre nem bírta rá. Lékai depresszió alatt követte el tettét.

A mai nap folyamán fegyverszakértők megvizsgálták a revolvert, azt teljesen jókarban, *emberölésre alkalmasnak* találták. Hogy a fegyver még sem sült el, annak oka az volt, hogy Leitner nem értett a kezeléséhez.

Krecsányi Kálmán főkapitány-helyettes ma délelőtt még kihallgatta Lékai édesanyját és egy tanárjelölt bátyját, utána pedig *kihirdette Lékai előtt az előzetes letartóztatási határozatot.* Ennek értelmében Lékait még ma délután átkísérték az ügyészség fogházába.

Budapestről jelenik: Tisza István gróf a királytól a következő táviratot kapta:

— Gróf Tisza István belső titkos tanácsosomnak! Igaz örömmel értesültem hogy...

On élete ellen irányult merénylet meghiusult és ez alkalommal szívből jövő szerencsekívánataimat küldöm önnek.

Ugyancsak *Izabella* főhercegnő és *Albrecht* főherceg is küldött üdvözlő táviratot Tiszának.

Aradi tisztviselők szomorú sorsa.

(Súlyos aggodalom a segélylevonások miatt. — Országos akció megindítása.)

Az állami alkalmazottakra november hó 1-jeje szomorúan nevezetes dátumnak ígérkezik. Ekkor kezdődik ugyanis az eddigi rendelkezések szerint az 1918. évre engedélyezett magasabb beszerzési előleg levonása. E levonások átlagösszege havi 100—200 koronát tesz ki s kétszerese az eddigi levonásoknak, minek folytán a magasabb háborus pótlék még mindig nem lévén engedélyezve — az állami alkalmazottak november 1-től lényegesen kevesebb fizetést kapnának kézhez, mint eddig.

A tisztviselői kérdések mindenkor késedelmesen történő, illetően rendezése elviselhetetlenül nyomasztó helyzetbe juttatta ismét és ép tél kezdetén az egyébként is már s mindenképp agyongyötört állami alkalmazottakat.

Az állami tisztviselők aradi köre megelőzendő e kimondhatatlanul súlyos és elképzelhetetlen elkeseredést szülő állapot bekövetkeztét, f. hó 13-án a következő sürgős előterjesztést tette az Országos Tisztviselő Egyesületnek:

Az 1918. évre engedélyezett magasabb beszerzési előleget — a m. kir. pénzügyminiszter ur figyelmeztetése dacára — minden tisztviselő és alkalmazott igénybe vette, mert a nehéz megélhetési viszonyok egyenest kényszerítették erre! Ennek folytán f. évi november hó 1-én már a magasabb beszerzési előleg utáni, a régi-nek átlagosan kétszeres törlesztési összege lenne levonandó fizetésükből. Ez most, a téli évadban, mikor a szükséges kiadások egyébként is megsokszorozódnak, mikor a háborus pótlék még a viszonyoknak megfelelően fel nem emeltetett, mikor a beszerzési árak napról-napra rohamosan emelkedtek s mert végül az 1918. évi magasabb beszerzési előleg a legszükségesebb szükségleteket sem fedezte, valóságos csapás lenne a tisztviselőkre és alkalmazottakra.

Kérjük ezért a tekintetes elnökséget, hogy a kir. kormánytól sürgősen eljárni s kieszközölni sziveskedjék, miszerint az új beszerzési előleg levonása legalább a magasabb háborus pótlék folyósításáig haladéktalanul s még kellő időben felfüggesztessék.

Ugy véljük, kérésünk akkor, mikor az elsőrendű szükségleti cikkek ép az utóbbi időben s a kormány hozzájárulásával tetemesen megdrágultak, mikor a naturáliákkal való ellátás terve csődött mondott s mikor a beszerzési előleg arra sem volt elég, hogy tüzelőanyagokkal kellően ellátsuk magunkat, gyermekeink beiratási és tan-szükségletét fedezzük s őket téli ruhával meg-lábbalival felruházzuk, teljesen jogosult s teljesítése a legnagyobb mértékben méltányos!

Annak a kevés pár cikknek kiosztása, melyvel talán elláthat bennünket a kormány, még ma is késik; a reánk következő nehéz téli hónapokban pedig, ha még a beszerzési előleg-részletek is levonátának, nem lesz pénzünk azok kiváltására!

Nagy aggodalommal s keserűséggel néz a közalkalmazottak testülete a bekövetkezendő, reá nézve csak újabb szenvedéseket hozó téli időszak elé s lehetetlennek tartja, hogy ezen, az államot anyagilag semmiképp meg nem terhelő kérése ne teljesíttessék! Hazafias üdvözléssel el-nökök hadban, megbizásból Schweigert Péter, titkár.

Egyben gróf Tisza Istvánt, a város képviselőjét is felkérte a kör vezetősége, hogy e méltányos kívánságot illetékes helyen, különösen a pénzügyminiszternél, hathatósan támogassa. Nem akarjuk hinni, hogy e kérés, melynek igazán semmi akadálya, ne teljesíttessék s ezzel az állami alkalmazottak sorsa valami esélyjével túl-halóbbá ne tévessék a télen!

Megtágadása valóban nagyfokú méltánytalanság volna s méltán fokozná a végsőig az ország is megőrzésének elkeseredését.

Wilson jegyzéke nem érkezett Bécsbe.

(Az elnök Magyarországnak konkrét javaslatot tesz.)

Bécsből jelenti tudósítónk: Illetékes helyen az éjjeli órákban újból a legnagyobb határozottsággal jelentik ki, hogy *Wilsonnak a monarchiához intézett jegyzéke sem a külügyminisztériumhoz, sem a svéd követséghez nem érkezett meg.* Utálnak arra, hogy ha a jegyzék már kezünkben lenne, úgy azt a külföldi távirati ügynökségek már közölték volna, mint ahogy a Reuter-ügynökség közölte a Németországhoz intézett jegyzéket, mielőtt az Berlinbe érkezett. Semmiféle támpont arra nézve, vajjon a jegyzék Washingtonból elment-e, vagy sem, nincs. Így tehát kombinációk a jegyzék kedvező, vagy kedvezőtlen tartalmáról *koholmányok.* A jegyzéket megérkezése után rögtön közléseztik.

Genf-ből jelenti: A *New York Herald* jelenti, hogy *Wilson elnök Magyarországnak konkrét ajánlatot fog tenni a monarchia új rendezésére vonatkozólag és a béketárgyalások megkezdése tárgyában.*

Zürichből jelenti: Egy itteni lap szerint az Ausztria-Magyarországhoz intézendő válasz egészen másképp fog hangzani, mint a német válasz. Ugy, hogy *a monarchiának szabad keze lesz a béketárgyalások önkálló megindítására.* A *Zürcher Zeitung* azt írja, hogy néhány svájci politikus véleménye az, hogy *a monarchia külön békét fog kötni, úgy, hogy a német kormány is, az elszigetelés által kényszerítve lesz a Wilson által meghatározott békefeltételeket elfogadni.*

MŰVÉSZET.

HETI MŰSOR:

Péntek: A pacsirta. C) bérlet.

Szombat délután Hotel Imperiál. Este: A pacsirta. A) bérlet.

A MODERN SZÍNHÁZ MŰSORA:

Szombaton, október 19-én: Nöstény ördög, színjáték.

Vasárnap, október 20-án délután mérsékelt helyárrakkal: Az ördög, vígjáték.

Vasárnap, október 20-án este: Benn az erdőn, színmű.

R. Horváth Mici szerződése felbontását kérte.

(Primadonna válság a színháznál.)

A pacsirta mai előadását nagy veszedelem fenyegette. Arról volt szó, hogy elmarad. A veszedelem tehát nem a közönség szempontjából volt nagy, mert ennek a darabnak az elmaradásával talán jól is járt volna a publikum, hanem a színházat állította volna az eset kelemetlen szituációk elé. Horváth Mici ugyanis kijelentette, hogy az ura megbüntetésé miatt nem lép fel, sem ma, sem holnap, sem soha!

— Ha a színháznál megbüntetik azt a férjet, aki a feleségén ejtett sérelmet megtorolja, akkor nekem nem kell a színház! — mondotta a primadonna.

S fogta a tollat és levelet írt az igazgatóságnak, melyben szerződésének felbontását kéri.

Az irodában nagy konsternációt keltett a levél, annyival inkább, mert Horváth Mici kijelentette, hogy ez utolsó szava ebben az ügyben, ott hagyja a színházat, elmegy Budapestre kabaréénekesnőnek, de hogy ő miatta az urát ilyen érzékeny pénzbüntetéssel sújtásák, azt semmiesetre sem fogja elviselni.

Igy állottak a dolgok, midőn Győző az irodába érkezett.

— No, ezermester! mit szólsz ehhez, szólt hozzá Faludi, a titkár.

Győző elolvasta a primadonna levelét aztán — zsebre tette.

— Bizzatok csak rám. A dolog el van intézve, az előadás nem fog elmaradni.

Hogyan csinálta az ördögös Győző, hogyan nem: egy óra múlva összeszedte a — színház barátait. Hét komoly uriembert, akik tüstént levezítelték a haragos művésznőnél. A hét uriember mindenike tehetséges diplomatának bizonyult, mert egy fél óra múlva elosztott minden harag, kiderült minden félreértés s a művésznő meggyőzve a felhozott igazságoktól, habozva kérdezte:

— De a levél?! Már elküldöttem az igazgatóságnak.

Győző morozus arcot öltött:

— Hja az baj, ezért külön büntetést fogsz kapni.

Baj azonban nem lett a dologból s a büntetés nagyon kedves formában jelentkezett: a Pacsirta mai előadásán, ez első felvonás végén gyönyörű virág kosarat kapott Horváth Mici, melynek szövege jelentős szavak elkesked-

tek. — „Ne menj el, maradj itt.” A kosárban pedig ott volt Horváth Micinek, a szerződés felbontását kérő levele...

* *Karinthy Frigyes* gyász. Budapestről jelenti: *Karinthy Frigyesné*, *Karinthy Frigyesnek*, az ismert nevű írónak felesége spanyol betegségben ma meghalt. Az elhunyt, akit férjén kívül kis fia gyászol, régebben leánykori nevén, *Judik Etel* néven, több drámai színpadon szerepelt.

* *Rita Sachetto* holnap érkezik Aradra. A közönség érdeklődése *Rita Sachetto* szombati táncestélye iránt naponta fokozódik. A táncestélyre még csupán néhány jegy van és ezek még a Scherhag-cégnél kaphatók. *Rita Sachetto* a világhírű táncművésznő holnap érkezik Aradra tanítványával és a kulturpalota nagyterméneg színpadát a rendezőség már holnap át fogja alakítani a táncestély alkalmára. Az estély 8 órakor veszi kezdetét.

Törvény

Magyarország önállóságáról

(Wekerle a pártok együttműködéséről. — Megszorítják a cenzurát?)

Budapestről jelenti: A függetlenségi és 48-as alkotmánypárt ma este *Bolgár Ferenc* elnöklete alatt értekezletet tartott. *Bolgár Ferenc* melegen üdvözölte *Wekerle Sándor* miniszterelnököt abból az alkalomból, hogy tegnap öfelsége hozzájárulásával az országgyűlésen kihirdette Magyarország függetlenségét és önállóságát. Ezután előterjeszti a pártoknak azt a javaslatát, hogy a nehéz időben való együttműködés fenntartására hat tagú bizottság kiküldését ajánlja. A bizottság tagjai a pártelnök vezetésével *Orecsák Károly*, *Csizmázia Endre*, *Simonyi-Semadam Sándor*, *Bartha Ödön* és *Kállay Ulul*.

Ezután *Wekerle Sándor* Magyarország függetlenségét és önállóságát hangoztatja, ismerteti a felmerült nehézségeket, amelyeket, úgymond, leküzdve tovább megyünk előre a magunk útján. A tettek mezejére kell lépniünk. Azt teszi ez, hogy azok az alapelvek, amelyek most a proklamációban hangoztattak, szükséges, hogy a közelebbi törvényhozásban tárgyalassanak és törvénybeikötössanak. (Élénk éljenzés.) Nem elég az önállóságot azonban csak szép szavakban kifejezni, hanem azt gondos munkával keresztül is kell vinni. Ennek elősegítését vélem a különböző pártok kooperációja által.

Ezután a végrehajtó bizottság javaslatát elfogadottnak jelentették ki és az értekezlet véget ért.

Budapestről jelenti: A pénzügyi bizottságnak mai ülésén báró *Lévay Lajos* a cenzura megszorítását és a gyűlekezési jog megszüntetését követelte. Egy radikális lap értesülése szerint ezt az indítványt *Wekerle Sándor* miniszterelnök a magáévá tette.

LEGUJABB.

Az ausztriai románok egész Erdélyt követelik. — Zavar a manifesztum körül. — A csehek kiküldötték a köztársaságot

Bécsből jelentik: A csehek ma este több helyen gyűlést tartottak, amelyen kimondták a cseh köztársaság megalakítását. Néhány cseh szocialista képviselő, így Klotac és társai Svájcba készülnek és a saját felelősségükre tanácskoznak az ententetal. Annak ellenére, hogy utleveleket nem kaptak, mégis utnak indultak Svájcba.

Bécs. A császári manifesztum este hat óra kor került nyilvánosságra a lapok külön kiadása és plakatirozás által. A manifesztum a közönséget egyenesen hidegen hagyta. Meglehetősen nagy a kaosz, amely a manifesztum szövegének megértése után támadt. Jó helyről szerzett információ szerint arra a kérdésre, hogy mik lesznek a manifesztum külpolitikai következményei, azt az értesítést adták, hogy a mani-

fesztum teljesen a Wilson-féle elméletet fogadja el. Valamennyi nemzetiségnek, tehát a cseh, délszláv, német, sőt az olaszoknak is megadja azt a jogot, hogy egyesüljenek saját érdekeik védelmére. Tehát teljesen megfelel az amerikai és angol kívánalmaknak.

Ezzel a nyilatkozattal azonban teljesen ellentétben áll az, amit a pártok vezetői hangoztatnak. A csehek úgy nyilatkoznak, hogy a manifesztum teljesen ellentétben áll az ő felfogásukkal. A délszlávok azon az állásponton vannak, hogy azonnal követelik Boszniának és Horvátországnak az illir államba való bekebelezését. A románok a legelégedetlenebbek. Követelik a Pruttól a Dunáig terjedő részt, amely magában foglalná az egész Erdélyt, nemcsak a románlaktá vidékeket, hanem azt a területet is, ahol a magyarok és szászok laknak.

A német válasz — pozitív.

(Asquith őszintének tartja a német javaslatot.)

Berlinből jelentik: Ludendorff főszállásmeister, Bauer tábornok, a nyugati hadsereg hadműveleti osztály vezetőjének kíséretében Berlinbe érkezett. Ezek a katonai személyiségek résztvettek azon a kabinettanácson, mely ma délután kezdődött. Holnap folytatni fogják a tanácskozást. Parlamenti körökben utalnak arra, hogy a kabinettanács összeülését arra kell magyarázni, hogy a német kormány Wilson jegyzékére pozitív választ akar adni. Természetesen még nem lehet tudni, mily határig akarnak elmenni.

Londonból jelenti a Reuter-ügynökség: Asquith kifejtette a londoni szabadelvű klubban elmondott beszédében, hogy az ellenség ellenállása megtört. Nekünk biztosságot kell szerezniük afelől, hogy az a kormány, amely tárgyalásra szólítja fel népeinket, nem a militarizmus álarcában van. A békejavaslatról Asquith a következőket mondotta:

— A javaslat őszinte, mert nyilvánvalóan a néptől indult ki, amely zivve mélyéből feladta már a játékot. Ha az a körülmény, hogy a békejavaslatot nem a szövetségesekhez, hanem csupán amerikai szövetséges-társunkhoz intézték, arra van szánva, hogy vizsályt és féltékenységet hintsenek közöttünk, úgy csak azt mondhatom, hogy ez a német diplomácia idült ostobaságának újabb példánya. Senki sincs, aki megfelelőbb lenne közös ügyünk szószólójának, mint éppen Wilson.

Bécsből jelentik: A Neue Freie Presse a német válasz vasárnapi tartalmára vonatkozólag közli: A német válasz elküldése rövid eltolódást szenvedett, de azt hiszik, hogy 2 napon belül átnyújtják Wilsonnak. Fele lehet tételteni, hogy a német válasz ismételné fogja a német kormányt és a német népet azon kívánságát, hogy becsület, tisztességes tükéhez jusson. De ez is kifejezésre jut majd, hogy a német néptől ne kívánjanak lehetetlen dolgokat. Azt a követelést, hogy a németek kártyák azokat a területeket, melyeket Wilson jegyzékében újonnan felvetett, a német kormány honorálni fogja. A kiűrités módját azonban katonai kérdésnek tekinti. A német alkotmány módosítása terén a koronának a jövőben nem lesz döntő joga a háború és béke kérdésében. Ez az új tény is biztosítéka Németország demokratizálódásának. A tengeralattjáró háború a fegy-

verszűnet kérésével legszorosabb összefüggésben áll. A tengeralattjárók működése megszűnt, ha a fegyverszűnet hatályba lép. Alig lehet feltételezni azonban, hogy a németek erről a védelmi fegyverről minden további nélkül lemondanak.

A szerbek elérték a Moravát.

(Nagy harcok az új frontok előtt.)

Budapest, október 17. (Hivatalos.) A Hét-község fensikjén visszautasítottunk olasz felde-ritő előretöréseket. Albániában Tyrantól északra utóharcok. A szerbek a nyugati Moraváig nyomultak előre. Kruseváctól keletre visszavertük támadásaikat. A vezérkar főnöke.

Berlin, október 17. Délkeleti harctér: Jagodina és Nis között levő új frontunk előtt az ellenség elérte a nyugati Moravát, Kruseváctól és Alexinacot. Részleges támadásai, amelyeket az arcvonalról kíséreltek meg, meghiusultak. Ludendorff. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Berlinből jelentik: A nagy főhadiszállás mai jelentése arról ad hírt, hogy az ellenség támadásai az új front ellen meghiusultak. Az angol tüzéség francia helységeket lövöldöz. A francia lakosság és menekülők között sok az áldozat.

A MOZI.

* Tovább játszanak az aradi mozik. Egyes lapok azt irták, hogy a spanyoljárvány miatt péntektől kezdve nem játszanak az aradi mozik. Ez a hír téves információ alapszik. Az Apolló és az Uránia a fokozott egészségügyi óvintézkedések szem előtt tartásával továbbra is nyitva marad és naponta két előadást tart: délután fél 6 órakor és este 9 órakor.

* Illosvay Rózi és Góth Sándor az Urániában. (A Phönix-filmgyár ajándéka.) — A Phönix-filmgyár a legszebb képekkel látja el az előkelő mozikat. Egyik legszebb alkotását: Az ördögöt isak a minap élveztük s az Uránia már egy másik Phönix-filmet jelent be. Kivételesen a következő film vigjáték: „Lulu“ a címe és egy végtelenül kedves és jóízű történetet hoz elénk. A közönségnek, melynek alkalma lesz végignézni a nagyszerű filmet, bizonyára kellemes perceket fog szerezni a pazar vigjáték.

* Küzdelem a létért. (Daudet Alfonz regénye az Apollóban.) Daudet Alfonz egyik legmélyebb drámai hatásokon felépülő darabját: Küzdelem a létért, mutatja be péntektől kezdve az Apolló-színház. A darab főhőse Orlay Pál építész, hogy társadalmi és vagyoni pozícióhoz jusson, magába bolondítja a dusszagdag és szép Viktória hercegnőt s hogy véglegénysége ideje alatt is hódolhasson urí paszsióinak, elcsábít egy postáskisasszonyt és kirabolja a községi postahivatalt. Azután nőül

veszi a hercegnőt s amikor már a tönk szélére juttatta, válni akar tőle, mert Matild bárónő kezét és vagyonát akarja most már megkaparítani. Miután a hercegnő nem akar válni, Orlay elhatározza, hogy megrmérgezi őt. Már nyújtja is feléje a mérgepocharat, amikor az elcsábított és öngyilkossá lett postáskisasszony atyja, az öreg postamester látva ezt az emberi fenevadat.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Per a három eperia miatt. A mai tárgyalások egyike bizonyítja a magyar nép egyik példabeszédét: Ha per, hát legyen per. Három eperfáról volt szó, amely Hámory László dr. és Bulboka György kúrtósi lakos földje közötti határvonalon nőtt. Mind a ketten sajátjuknak tartották az eperfákat. Egy alkalommal Bulboka György a három fát kivágta, majd pedig felhasználta tüzelésre. Amikor Hámory dr. az esetről tudomást szerzett, azonnal feljelentést tett a járásbírószágon Bulboka ellen tulajdon elleni kihágásért és 400 korona kártérítést kért. A járásbírószágon annak idején elrendelte a szakértői szemlét, amelynek megtörténte után Hámoryt keresetével elutasította, mivel a szakértők állítása szerint a három eperia egyik félnek a földjén sem nőtt, mivel az éppen a határvonalon állt és inkább közelebb esett Bulboka földjéhez, mint Hámoryéhoz. Ma tárgyalt ebben az ügyben a törvényszék polgári tanácsa, amely újabb szakértői szemlét rendelt el.

Aradi Nemzeti Színház.

1918. okt. 18-án:

A pacírta.
operett.

Apolló-színház.

1918. okt. 18-án:

Küzdelem a létért.

Dráma 5 felvonásban.

Uránia-színház.

1918. okt. 18-án:

LULU.

Szellemes vigjáték 4 felvonásban.

A szerkesztőeseri lelel

STAUBER JOZSEF.

NYILTÉR.

Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.

Külön értesítés helyett.

őzv. Lengyel Tivadarné Scheinberger Erna és Magda leánya a sors kegyetlen csapása alatt teljesen megtörve rokonaik és barátaiak nevében is fájdalomteltten tudatják, hogy az egyetlen, jó fiu és szerető testvér

Lengyel Aladár

a 28. vadász ezred zászlósa, a Károly csapatkereszt tulajdonosa,

néhány napi súlyos betegség után Budapesten elhunyt.

Drága halottunkat Aradra hozzuk és folyó hó 18-án pénteken d. u. 3 órakor temetjük az aradi izr. temető halottas házából.

Nyugodjék békében!

Arad, 1918. október 17.

7566

1 korona 10 filléres
hadi pipere szappan érkezett

7127

és kapható míg a készlet tart

Hánzu Nestor

drogeria és illat- Minorita-palota.
szer üzletében Arad, Telefon 455 sz.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetéseket díjat szavak szerint számítják.
 Minden szó hirdetési ára 50 fillér.
 Vastagabb betűkkel 60 fillér.
 A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.
 Hirdetéseket délután 12 óráig vesszünk fel.
 Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.
 A legkisebb hirdetés ára 10 szóig 3 korona.
 A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

H... Szombaton. Egyedül? Egyedül? Megyek a korzóra templom után 6 órakor Deák Ferenc-utcában várom. G. 7577

33 ÉVES nőien állami altiszt ismeretség hiányában nőülne, 20-25 év körülü leányt vagy gyermektelen özvegyet keres. szép berendezés és stájer megkívánatik. Leveleket „Zölderdő” jellegre a kiadóba kérek. 7561

ARAD, PÉNTEK keltezőással ellátott?? kezdetű levél írójának — kinok arcát mások oigányosnak tartják, levele van. 7356

JÓ MEGJELENÉSU fiatal leány diszkrét ur ismeretségét keresi, ki támogatná is. Levelet „Bohém” jellegre kiadóba. 7560

Alkalmazást keres.

JÓBB FŐZŐNŐ alkalmazást keres. Esetleg puztára is megy. Cim Sárossy-utca 5. sz., a ház mesternél. 7569

TISZTESSÉGES középkorú nő gazdaszszonyi állást keres magános urhoz azonnali belépésre. Cim: Atzél Péter-u. 3. a ház mesternél. 7575

Alkalmazást nyer.

IRODISTANÓ azonnali alkalmazást nyer Cim a kiadóban. 800

JÓ IRÁSSAL bíró, irodal gyakorlatl rendelkező komoly ur azonnali alkalmazást nyer. Cim a kiadóban. 900

VOJTEK KÁLMÁN gyógyszerárában pénztárnoknő és egy csomagoló leány felvétetik. 7572

VOJTEK KÁLMÁN gyógyszerárába egy intelligens leány kerestetik. 7573

KOMOLY és megbízható boltiszolga felvétetik. Cim a kiadóban. 7524

KERESEK azonnali belépésre vegyesáru üzletem részére fiatal jómegjelenésű segédet. Ajánlatok Weiszberger Lipót. Honcstó küldendő. 7535

KÉT FÜSZERKERESKEDŐ segéd alkalmazást talál. Thelsz Miklós, Ujarad. 7541

KIFUTÓ FIU, jó fizetés mellett, nyomdánkban alkalmazást nyer.

Vétel és eladás.

ELEGÁNS fehér selyem leányruha teljeseen új, eladó. Cim a kiadóban. 7578

3 DRB. gyermek dunna, fehér selyem zsúr kötény, szép széles horgolt csipke és egyéb apróságok eladók. Cim a kiadóban. 7560

ELADÓ NAGY KOCSIBUNDA, béltelve (nutria) szőrmével, prémzállérral. Értekezni Lázár Vilmos-u. 3. sz. alatt a háztulajdonosnál. 7560

ELADÓ elutazás miatt butorok és egy pár 36-os női cipő. Megtekinthető d. u. 2-5-ig Trombita-utca 21. 7565

ELADÓK: egy szép hátszó, egy pónny két pár új parádés lőszerszám francia gyepelővel. Cim a kiadóban. 7568

TÉLI KABÁTNAK VALÓ kiszabott fekete posztó eladó. Szentpétertér 11. 7576

KÖLTÖZKÖDÉS MIATT OLCSON KAPHATÓ: 1 polituros ágy matraccal, 1 nagy asztal, 1 kis asztal, fekete salon asztal és két plüsch szék. Városi kávéház felett, III. em., katonai laboratóriummal szemben. 6331

ÚJ HALÓSZOBA világos fehérre fényezett toalett, alkalmi vétel, eladó. Színházi épület III. emelet, Városi kávéház felett, katonai laboratóriummal szemben. 6331

IRÓGÉPET bérbe, vagy megvételre keresek. Cim a kiadóban. 7510

KÜLÖNBÖZŐ MÉRETŰ ajtók és ablakok eladók. Tritthaler Ferenc építész. Salacz-u. 4. 7544

HASZNÁLT ÓLOM megvételre keresetik. Bővebbet a kiadóban. 2100

Ingtalan.

KÉNYELMES, MAGAS FÖLDSZINTES MAGANHÁZ (szolid, erős építkezés) 6 szoba, fürdőszoba és kerttel, a belvárosban, eladó. Bővebbet a kiadóban. 7525

BERCSÉNYI MIKLO-U. 18. sz. ház eladó. 7565

KÉT EMELETES modern adómentes és egy magánház azonnal elfoglalható 2-3 szobás lakással, eladó. Cim a kiadóhivatalban. 5542

SZÖLLŐ-UTCA 4. számú sarokház, mely áll 9 egyszobás lakásból, azonnal eladó. Tudakozódni nygantott. 7483

KISJENŐBEN szép urilak eladó. Cim a kiadóhivatalban. 7512

ELADÓ Illés-utca 23. számú 4 egyszobás konyhából álló kisebb ház. Bővebbet kiadóban. 7547

Üzletek.

BAZÁRÜZLET Boros Beni-téren. üzletheberendezés, kirakatokkal, eladó, helység kiadó. 7520

ELADÓ egy husz év óta fennálló fűszerüzlet és vendéglő üres telekkel a vásártérhez közel. Cim a kiadóban. 7519

Ellátás.

IRODISTANÓ keres ebédkosztot feltétlen uricsáidnál. Cim a kiadóban. 7574

Különféle.

MEGVÉTELRE keresünk cementcserépgépet alátét lapokkal. Cementcserép veréshez szakmunkásokat felvesszünk. Cim: Koncz testvérek, Hódmezővásárhely. 7563

POLGÁRI ISKOLA hat osztályból előkészültnek a vizsgabizonyítványt ki eszközölhetné ki sürgősen. Fáradságát költőleg díjazom. Cim a kiadóban. 7532

SZARAZ PINCÉT, vagy üres raklart keresünk a városháza közelében. Ajánlatot a kiadóhivatalba kérik. 7500

APRÓHIRDETÉSEK az Aradi Közlöny részére felvételnek a Messenger-boy irodában. Klein I. hirdetési és hírlapirodájában, Zrinyi-u. és Mandl Boros Beni-tér 15. sz. alatti papirüzletében.

6341-1918.

HIRDETMEY.

Értesitem a város közönségét, hogy a Kereskedelemügyi Miniszter

76525-1918. szám alatt kelt rendeletével a lámpabél legmagasabb árát a következőkben állapította meg:

3. számú lámpabél méterenként nagykereskedőknél 14 fillér, kiskereskedőknél 17 $\frac{1}{2}$ fillér.

5. számú lámpabél 23, illetve 29 fillér.

8. számú lámpabél 31, illetve 39 fillér.

11. számú lámpabél 47, illetve 49 fillér.

Arad szab. kir. város Közélelmezési és Közellátási Hivatalától 1918. évi október hó 8-án.

Lócs,

polgármester-helyettes, k. é. h. vezető.

1027-1918. gsz.

ÁRLEJTÉSI HIRDETMEY.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a rendőrlégénység és tűzoltóság részére szükséges téli posztó ruhák elkészítése iránt folyó év október hó 21-én d. e. 10 órakor a városháza emeleti tanácsstermben árlejtést tart.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz is mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1918. évi október hó 27-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

6344-1918.

HIRDETMEY.

A 4268-1918. számú kormányrendelet alapján közhírré teszem, hogy a szálas takarmányokért követelhető legmagasabb árát a következőkben állapították meg:

(Anyaszéna, sarju és mindenféle mesterséges szálastakarmány, lóhere, lucerna, bükköny-, mohar- stb. széna) ára 45 K.

Tavaszzszalma (árpa, zab, köles és ezekkel egyenértékű tavaszzszalma) valamint tavaszzszalma törekének és polyvájának ára 28 K.

Arad szab. kir. város Közélelmezési és Közellátási Hivatalától 1918. évi október hó 8-án.

Lócs,

polgármester-helyettes, k. é. h. vezető.

Magyar királyi államvasutak.

Menetrend.

Ervényes 1918. év június hó 1-től.

Aradról Budapestre indul:

Gyorsv. reg. 8:01
 Személyvonat délelőtt . . . 11:18
 Személyvonat este 8:48

Aradról Budapestre érkezik:

Gyorsv. d. u. 1:25
 Személyvonat este 8:20
 Személyvonat reggel 5:45

Budapestről Aradra indul:

Gyorsvonat délután 2:10
 Személyvonat reggel 7:50
 Személyvonat este 9:30

Budapestről Aradra érkezik:

Gyorsvonat este 7:15
 Személyvonat délután 4:40
 Személyvonat reggel 6:55

Mikes Kelen-utczában

egy 8 és egy 2 szobás lakásból álló ház

eladó.

(Üvegezett folyosó, udvar, kert, villany). A három szobás lakás nov. 1-én elfoglalható. Bővebb felv. nyujt d. u. 2 órától Szántó György, Varjassy Lajos-utca 111. 7570

Előjáróság Kisjenő.

ÁRVERÉSI HIRDETMEY.

Alóírott községi előjáróság ezenel közhírré teszi, hogy kiskoru Tapiós Mária és Sándor tulajdonát képező, a kisjenői 178. számú telekjegyzőkönyvben A. I. 11. sorszám alatt foglalt 3 hold 896 négyszögöl területű szántó és a 13. sorszám 685. számú telekjegyzőkönyvben irt közös. legelőről járó 2/896-os rész 1918. évi október hó 20-ik napjának délelőttjén 10 órakor a kisjenői községelvezésnél önkéntes árverés alá bocsájtatik.

Az árverés csak az árvaszéki jóváhagyás után lesz jogerős.

Kisjenő, 1918. okt. 17-én. 7571

Községi Előjáróság.

Tűzifa

elsőrendű és olcsóbb minőségben ólzámra és fűrészelve kapható

Aufricht Miksa

fakereskedésében 7258

Arad, Kossuth-utca végén.

Bérfűrészelés fatelopen. — Telefon 69.

6338-1918.

HIRDETMEY.

Közhírré teszem, hogy a M. Kir. Pénzügyminiszter 120535-1918. rendeletében a szőlő-törköly és bor-seprő ezen legmagasabb árát, mely mellett a központi szesziföldék ezen mellékterményt átvenni kötelesek, a következőkben állapította meg:

A központi szesziföldé vállalkozója a kézisajtóval kisajtolt friss szőlőtörkölyt q-ként 24 K, a kézisajtóval kisajtolt, betaposott (kierjedt) szőlőtörkölyt q-ként 26 korona, a vinyomású vagy egyéb motorikus erőre berendezett sajtóval kisajtolt friss szőlőtörkölyt q-ként 18 K, a vinyomású vagy egyéb motorikus erőre berendezett sajtóval kisajtolt (kierjedt) szőlőtörkölyt q-ként 20 K, a kilugozott (törköly) bor készítésére használt szőlőtörkölyt q-ként 7 K. áron köteles átvenni.

A termelő a szőlőtörköly átadása alkalmával azt, hogy a szőlőtörköly kézisajtóval, illetve vinyomású vagy egyéb motorikus erőre berendezett sajtóval sajtoltatott-e ki, illetve, hogy a szőlőtörköly, törkölybor készítésére használtatott, a központi szesziföldé vállalkozójának bejelenteni köteles.

A rendeletnek egyéb részletei a Budapesti Közlöny 227. számában megtalálhatók.

Arad szab. kir. város Közélelmezési és Közellátási Hivatalától 1918. évi október hó 8-án.

Lócs,

polgármester-helyettes, k. é. h. vezető.

Ujságmaculatura ismét kapható kis és nagy mennyiségben.

Budapesti Közlöny 227. számában megtalálhatók.